

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:
"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858, ד.ג. שדה-גת * טל': 08-8581440 * פקס: 08-8503835

פרשת שמיוני

שנת תשס"ו

א. צרור המור.
פרק י' פסוק ט'

ט. ולכן כמו שבאדם הראשון אמר ומעץ הדעת לא תאכל ממנו (בראשית ב. יז), ואז"ל גפן היתה (בר"ר יט. ח). כן צוה בכאן לאהרן יין ושכר אל תשת אתה ובניך ולא תמותו, כמו שמתו אדם הראשון ובניו.

ובכאן הודיע מעלת אהרן ובניו. שאע"פ שידוע שאין נבואה שורה מתוך עצבות^י, עם כל זה נתייחד אליו הדיבור. לפי שרצונו היה מוסכם עם רצון בוראו, והצדיק עליו הדין בשמחה. ולכן לא נסתלקה שכינה ממנו בעת צערו ואבלו, ולכן באה אליו הנבואה לשמחו ולנחמו בנבואה^י. ואמר לו יין ושכר אל תשת. הפך מנהג המתאבלים ומרי נפש שמצוה לתת להם יין^י, כאומרו תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ישתה וישכח רישו (משלי לא. ז). ולאחר גאמר יין ושכר אל תשת, אחר שהוא היה שמח על הגזירה האלהית. וכמו שהיתה המכה מאת הש"י, כן באה רפואתו מידו לתת לו שכר על סבלנותו. ולכן למעלתו הבדילו בזה משאר העם, וזה שאמר להבדיל בין הקדש ובין החול (פס' י). כי הכהן הוא קדש, בערך העם שהוא חול, ולזה צריך שיהיה נבדל מן היין משאר העם. וכן ראוי להבדילו מן היין, אחר שהוא בעל ההוראות^י, כאומרו בשבט לוי יורו משפטיך ליעקב (דברים לג. י). וזהו להורות את בני ישראל את החוקים (פס' יא). ואמרו (כריתות יג. ה) הם דיני איסור והיתר. ואחרים אומרים^י, דמים וערכים וחרמים והקדשות.

מ"א

1. מה הקושי העקרוני שפרשנו מחש' לו מצנה?
2. איך זה יכול להתקשר לאדם הראשון ואל כן לאינו מסקנה מביא פרשנו?
3. מה היתה כאן מצלת אהרון ומה היו תוצאותיה?
4. למה נבואה קורה למחנה?
5. התוכל להוכיח ממקום אחר בתורה, שהצצה ארע להסתלקות השכינה?
6. מה מביאה שתיית יין ואל כן אהרון לא שותה?
7. מהי "ההקדשה" בין כהן לשאר העם?
8. מה צניין "ההוראות" קשור לכך?

* * *

ב. תוספת ברכה.
פרק יא' פסוק מד':

והתקדשתם והייתם קדושים (י"א מ"ד)
כפל הלשון צריך באור, וגם מה שייכות ענין קדושה לענין אכילת דברים האסורים והמותרים, כי הלא גם על מצות של פסח כתבו תוס' בפסחים (כ"ח ב') ד"ה כל ערל "אטו מצה קדושה אית בה", וכש"כ מאכלי חול.
ואפשר לומר עפ"י מ"ש כ"פ בתלמוד אין הקב"ה מביא תקלה ע"י צדיקים, ותוס' בחולין (ה' ב') כתבו, ששומר הקב"ה את הצדיקים שלא יכשלו במאכל איסור. וזהו שאמר והתקדשתם, כאשר תקדשו עצמכם (מלשון הבדלה ופרישות מכל דבר רע, וכמו הלשון בנוסח התפלה, הבדלת וקדשת), אז הייתם (תהיו) קדושים, ומן השמים יסייעו לכם שלא תכשלו.
ועוד יש לפרש הלשון הייתם קדושים עפ"י מה שאמרו בברכות (י' ב') במה שאמרה השונמית לבעלה בטהור על אלישע ונביא. הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא שבו עליה עיני (מלכות ב. ד ט). והקדו בטהור

ב"ץ ידע כי איש קדוש הוא ואמרו. שלא ראתה זכוב על שלחנו. ולא נתבאר הדבר. ואפשר לומר. משום דמטבע הזבובים להתאסף ולסבב במקום שרבו המאכלים. הזבוב הוא מין שרץ. ומטעם זה לא נראה עפ"י גם זבוב בבית המטבחים בביהמ"ק. וזה סימן קדושה. וביותר בשלחן של צדיקים שנחשב כמזבח. כמבואר בסוף חגיגה (כ"ז א') והוא הי' כל כך קדוש וצנוע באכילתו והסתפק במעט עד שהיו נמנעים הזבובים לסבב על שלחנו. ומבואר. דתכונת אכילה כזו מתארת את האיש הזה בשם "קדוש".

ויען דאיירי בפרשה זו בענייני אכילה בטהרה מסיים עוד בתוספת קדושה בזה. שתהיו קדושים וצנועים ומסתפקין באכילתכם עד שגם זבוב לא יעלה על שלחנכם. וזהו והתקדשתם והייתם קדושים. לכשתתקדשו באכילתכם תהיו ראויים להקרא קדושים ותתעטרו במדת קדושים. כמבואר.

וגם קרוב לומר. כי על דיוק זה משייכות פסוק זה לכאן אמרו בגמרא ברכות (נ"ג ב') על הלשון והתקדשתם והייתם קדושים. התקדשתם אלו מים ראשונים. (לסעודה). והייתם קדושים אלו מים אחרונים. לאחר הסעודה. ושייכות עינים אלה לכאן. הוא מפני דכל הפרשה איירי בענין איסור מאכלים טמאים וגם לא להתטמא בהם. ולכן מוסיף לבסוף להזהיר על תוספת טהרה בשעת אכילה. שתרצו ידיכם קודם המזון. וגם כדי שלא תשארו בזהמת המאכל תרצו ידיכם לאחר המזון. וזהו באור הלשון והתקדשתם אלו מים ראשונים. והייתם קדושים אלו מים אחרונים.

וטעם לשון התפעל במים ראשונים. והתקדשתם. אפשר לומר. משום דמן הדין צריך ליטול קודם הסעודה מים (ראשונים) אף כשלא מרגיש בהם לכלוך. משום ידידים עסקניות הן (שבת י"א א') ואין מרגישין בשמושו. וזהו והתקדשתם. תעשו עצמכם קדושים אף בעת שנראה שאינכם צריכים לקידוש. והוא על דרך הלשון בפרשה מקץ. ויתנכר יוסף אליהם. שהוא ההיפך מן הכרה. והייתם קדושים אלו מים אחרונים. שאז אמנם בודאי צריכים הידים לטהרת רחיצה. משום דבק המאכל בידיים בסעודה וקרוב שתדבק בהם זיהומא.

ובתוס' שם כתבו דטעם מים אחרונים הוא מלח סדומית (הוא מלח מן ים המלח. ושם סדום נשאר עד היום לסלע הר מלח בדרום ים המלח מערבה). ואמרו על מלח זה שהוא מסמא את העינים. כשנוגע אצבעו במלח ואחר כך בעין (חולין ק"ה ב'). "אבל אצלנו (כה דברי התוס') שאין מצוי מלח סדומית אין חיוב במים אחרונים". עכ"ל. אבל לפי מש"כ דטעם מים אחרונים הוא משום תוספת טהרת ידיים לרגלי שמושו במיני אוכלין בסעודה. אם כן אין נ"מ בין העתים. וחיובו (של מים אחרונים) לעולם. וע"ע בתוס' שם.

מילות

1. פרשנו מצלח סאלות בתחילת דבריו, מה הן?
2. "אין הקמ"ה מביא תקלה צ"י צדיקים" האט לזהי הפטחה או קביצת צופדא או קלרה לדין?
3. מה הראיה מדברי השולחן אורי ומה ניתן ללמוד מכך?
4. קדושה צ"י אכילה, איך זה פועל ואיך זה ייתכן?
5. איך נטיילת ידיו ומים אחרונים קלרים לכאן?
6. לפי איזה פירוש אין צורך היום למים אחרונים ולמה כפל זאת מצוה זו נוהגים עם כיום?

* * *

ג. הכתב והקבלה.

פרק יא' פסוק מה: (מה) לאלהים. צביאור שם זה הדעות מתחלפות נאלד, הצלחתיים ר"פ צראשית, ושם מנולח דעת רצנו הגדול הגר"א ז"ל, כי עיקר הוראת שם זה הוא ע"ש הסגמתו צנועטי התחתונים (אללשויענד, אללגעגענווארטיג), וז"ש על תקלה זה (כתובות ק"י) כל סדר צ"י דומה כמי שיש לו אלוה וכו' כי ארץ ישראל מושפעת ונכבוד ה' צלתי אמלעי, ככתוב ארץ אשר ה'א דורש אותה עיני ה'א זה, ושאר ארצות ניונות צלמלעות המולות המקצלים השפעחם מהס"י, וצמוכרשצ"י (יתרו ע"ט) מה הוא הגדתי היום לה' אלהיך, אלהינו מנעי ליה, וכן ה' אלהיך מציאך אל ארץ אשר ה' אלהיך נותן לך, ה' אלהיך אש אוכלה, אלא כל סדר צ"י דומה כמו שיש לו אלוה, ונ"ט דשכינתא צלחתי יתנה, ונעשה לא אומר אלהיך אלא לצינון דהוה וצינון לניעאל ללרעא קדישא, ולא אומר אלהינו נעשו דנעשה לא זכה לניעאל ללרעא, וצ"כ אלהיך, ודי צוה לנעשיל:

שמיני

עאלות

1. קרא את הפסוק שנית ותנסה לענות למה דוקא כאן צוסק פרשנו בשאלה מיוחדת זו?
2. מהי האדרתו לתואר זה להקב"ה?
3. איך זה מתקשר עם מאורית בארץ ישראל?
4. למה משה מתעמם בלשון מיוחדת?
5. מה פירושו: "שכינתא פאתרא יחפה" ומה המסקנא מכך?

* * *

ד. מדרשו תורה לר' אנשלמה האשתורקי הי"ד.

פרק יא' פסוק מז': כתב בפרשיו ויל"ג) מלשון ר"ל ולהבדיל בין הקדש ובין ההול ובין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת (ובין החיה) אשר לא תאכל. ואין צריך לומר בין פרה לחמור והלא כבר מפורשים אלא' בין שנשחט רובו של סימן לנשחט חציו וכמה בין חציו לרובו כמלא חוט השערה, כך היא שנויה בתורה כהנים, אהשוב שרצה בזה דלא תימא דבעינן רוב הניכר למרחוק כשאר רובי דעלמא דבעינן רובא דמנכר אלא די לנו ברוב הנראה לעינים ר"ל אחר העינין ומדרה שהוא כמלא השערה, ודייק זה מלשון הנאכלת ואשר לא תאכל, כי אחר ששיעורו קטן הרואה שנשחט חציו יכשירה כי אחר שהוא מחצה על מחצה יחשוב בו כי יש בו רוב כי לעולם מה שפתוה יראה גדול להתפשטות העין דלא מינכר כל כך חוט השערה יותר, וכשימדוד בכיוון ימצא מחצה על מחצה בצמצום ותהיה בלתי נאכלת, ויחשוב כבר שהיא נאכלת ומותרת, וזהו לשון הנאכלת ולא תאכל, ואלו היה השיעור רוב הנראה למרחוק לא יפול בו המחלוקת אם יש בו השיעור אם לא כי למרחוק יראו אותו הכל אם יש בו רוב אם לא, אבל עתה יפול בו המחלוקת עד שתמדוד:

עאלות

1. פרשנו 663 את רש"י, התוכל להסבירו באמורט?
2. פרשנו מסביר את ההבדל הדק ואת משמעותו, התוכל להסבירו?
3. מה עלינו לעמוד מכך?

* * *